

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-116>

УДК 378.014

ОПТИМІЗАЦІЯ РОЗПОДІЛУ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ НА ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ЕФЕКТИВНОГО ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

OPTIMIZATION OF THE DISTRIBUTION OF THE STATE ORDER FOR TRAINING SPECIALISTS IN THE CONTEXT OF EFFECTIVE FINANCING OF HIGHER EDUCATION

Писарчук Оксана Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6674-9223>**Pysarchuk Oksana**

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Сучасні трансформаційні процеси у сфері вищої освіти вимагають принципово нових підходів до розподілу державного замовлення, що має забезпечувати не лише економічну доцільність, а й соціальну справедливість та стратегічну відповідність потребам національного розвитку. Дослідження спрямоване на розробку концептуальних засад оптимізації механізмів планування підготовки фахівців у ЗВО, з урахуванням багатofакторного впливу. В дослідженні використано інструменти системного аналізу, елементи сценарного моделювання та кількісна діагностика тенденцій функціонування освітніх потоків. Запропоновано багаторівневу адаптивну модель регулювання чисельності академічних груп, яка інтегрує стратегічні, регіональні та інституційні рівні управління та включає сукупність механізмів. Наведено науково обґрунтований підхід до удосконалення системи фінансування вищої освіти, що дозволяє мінімізувати втрати бюджетних коштів, забезпечити збереження стратегічно важливих освітніх програм, підвищити якість підготовки фахівців та сприяти формуванню більш рівномірної та ефективної освітньої політики в умовах нестабільного середовища.

Ключові слова: державне замовлення, фінансування вищої освіти, малочисельні академічні групи, регіональні диспропорції, адаптивне управління, якість освіти.

The article examines the issues of optimizing the distribution of the State order for training of specialists in higher education institutions of Ukraine with a focus on improving the efficiency of financing the educational system in the context of modern socio-economic transformations. The purpose of the study is to develop conceptual foundations and practical mechanisms for improving the process of allocating budget places aimed at ensuring economic feasibility, compliance of training with the needs of the labor market and minimizing structural imbalances in the financing of educational programs. The relevance of the topic is due to the demographic decline, which exacerbates the problem of small groups, economic constraints, martial law, regional disparities in access to education, and the need to adapt higher education to global challenges. The research methodology is based on a systematic analysis of statistical data on admission campaigns, econometric modeling to assess financial flows, scenario forecasting of demographic and market trends, and the development of an adaptive management model. The results of the study demonstrate the systemic inefficiency of the current mechanisms for allocating public procurement, which is manifested in the dispersion of budget places, administrative inertia and insufficient linkage to the needs of the economy, which leads to an increase in the share of small groups and a decrease in the quality of training. The author proposes a model of multi-level adaptive regulation that integrates the state, regional and institutional levels of government, provides a flexible response to external challenges through mechanisms of forecasting, mixed financing, academic integration, quality control and social support. The practical value of the article lies in providing recommendations for reforming the system of financing higher education, in particular through the creation of regional educational clusters, targeted support for strategically important specialties and the introduction of flexible financial instruments, which will help to increase budget efficiency, ensure social justice in access to education and the formation of competitive human capital capable of meeting the requirements of an innovative economy.

Keywords: state order, financing of higher education, small academic groups, regional disparities, adaptive management, quality of education.

Постановка проблеми. Фінансування системи вищої освіти є одним із визначальних чинників забезпечення сталого розвитку суспільства, формування конкурентоспроможного людського капіталу та реалізації стратегічних пріоритетів державної політики. У контексті обмежених фінансових ресурсів та зростаючих викликів, пов'язаних із демографічними змінами, регіональними диспропорціями та зміною ринкових запитів на спеціальності [8], особливого значення набуває оптимізація механізму розподілу державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою між закладами вищої освіти (ЗВО).

Сучасна практика формування обсягів державного замовлення нерідко демонструє недостатню адаптивність до реальних потреб економіки, специфіки регіональних освітніх просторів та ефективності використання бюджетних ресурсів. Наявні системні диспропорції, у тому числі збереження малочисельних груп за непопулярними спеціальностями, недостатній рівень працевлаштування випускників за фахом та регіональна нерівномірність розподілу замовлення, знижують ефективність інвестування державних коштів у вищу освіту.

Актуальність дослідження зумовлена низкою факторів, що відображають сучасні виклики системи вищої освіти в Україні. По-перше, демографічна криза та скорочення чисельності молоді призводять до зменшення контингенту вступників [6], що посилює проблему малокомплектних груп і ускладнює фінансове забезпечення ЗВО. По-друге, економічні обмеження, зумовлені воєнним станом і конкуренцією за бюджетні ресурси, вимагають підвищення ефективності використання коштів, спрямованих на освіту. По-третє, регіональні диспропорції у фінансуванні та попиті на спеціальності створюють нерівність у доступі до якісної освіти, що загострює соціальну напругу. Крім того, глобальні тенденції, такі як цифрова трансформація та зростання попиту на висококваліфіковані кадри, підкреслюють необхідність адаптації системи підготовки фахівців до нових реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансування вищої освіти та оптимізації розподілу державного замовлення стала предметом активного наукового аналізу в працях українських і зарубіжних учених. У центрі наукових дискусій перебувають питання ефективності механізмів формульного розподілу бюджетних коштів, забезпе-

чення відповідності між структурою підготовки фахівців та реальними потребами економіки, а також пошуку інструментів адаптації освітньої мережі до демографічних, соціальних і безпекових викликів. Зокрема, у дослідженнях Л. Юрчишеної [7] та С. Качула [3] акцентується увага на теоретичних підходах до фінансового забезпечення ЗВО, критично осмислюється впровадження формульного принципу та оцінюється його вплив на якість освіти і фінансову стабільність закладів. У працях О. Древалю, В. Мартинця та інших [1] розкрито особливості функціонування механізму бюджетного фінансування в контексті освітньої політики держави, В. Пономаренко [9] розкриває структурні недоліки у формуванні обсягів держзамовлення, зокрема відсутність динамічної прив'язки до потреб ринку праці.

На регіональному рівні проблема неефективного розподілу державного замовлення розглядається в контексті демографічного спаду [6] та зменшення контингенту вступників, що призводить до зростання кількості малочисельних академічних груп, зниження якості підготовки фахівців і нераціонального витрачання державних коштів. Низка авторів також звертається до питань вартості навчання, наголошуючи на її ролі у формуванні обґрунтованої цінової політики па в забезпеченні фінансової збалансованості вищої освіти. Попри наявність ґрунтовних досліджень, комплексне вивчення взаємозв'язку між неефективністю існуючих підходів до розподілу державного замовлення, формуванням малочисельних груп та втратою бюджетних ресурсів залишається фрагментарним. Саме тому дане дослідження шляхом системного аналізу, спрямоване на формулювання теоретичних засад і практичних підходів до підвищення ефективності розподілу державного замовлення в умовах фінансової обмеженості та трансформаційної нестабільності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного наукового дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації процесу розподілу державного замовлення на підготовку фахівців у ЗВО України, спрямованих на підвищення ефективності використання фінансових ресурсів у системі вищої освіти, забезпечення відповідності обсягів підготовки реальним потребам економіки та регіонального розвитку, а також мінімізацію структурних диспропорцій у фінансуванні освітніх програм за спеціальностями та регіонами. У межах поставленої мети передбачається виявлення основних

детермінант неефективності існуючих підходів до розподілу державного замовлення, оцінка впливу структурних і регіональних чинників на формування малочисельних груп, а також формування концептуальних підходів до побудови адаптивної системи державного фінансування вищої освіти в умовах соціально-економічної трансформації та демографічних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система фінансування вищої освіти в Україні, що базується на поєднанні державного замовлення та контрактного навчання [4], стикається з численними викликами, що обмежують її здатність забезпечувати якісну підготовку фахівців і відповідати стратегічним потребам національної економіки. Однією з проблем постає нераціональний розподіл державного замовлення за окремими спеціальностями між ЗВО, що проявляється в розпорошеності бюджетних місць між ЗВО за спеціальностями з низьким попитом та низькою привабливістю для вступників та обумовлює наявність значної кількості академічних груп, до яких зараховано над малу кількість вступників. Маємо констатувати, що сумарне фінансування таких академічних груп за загальним фондом, як бюджетне фінансування підготовки таких здобувачів, та за спеціальним фондом, кошти фізичних та юридичних осіб як оплата вартості контракту за навчання, значно менше ніж фінансування, яке отримує ЗВО з різних джерел для підготовки групи здобувачів з нормальною чисельністю.

Наявність значної кількості академічних груп із критично малою чисельністю здобувачів освіти призводить до системного змен-

шення обсягів фінансових надходжень певного ЗВО, що створює об'єктивні передумови для скорочення ресурсного забезпечення навчального процесу в окремих напрямках підготовки. Наслідком зазначених диспропорцій стає поступове зниження якості освітніх послуг, що у стратегічній перспективі негативно позначається на рівні підготовки фахівців і, відповідно, на якості та конкурентоспроможності людського капіталу країни загалом.

Фактично, фінансові витрати на підготовку здобувачів освіти в недостатньо профінансованих групах із зниженням якості результату навчання, можна визначити як потенційні втрати. Оскільки фактичне інвестування відбувається в освітній процес, результатом якого стає випускник із порівняно низьким рівнем конкурентоспроможності. Вбачаємо, що необхідно визнати як втрати бюджету, на фінансування підготовки таких здобувачів протягом періоду їх навчання, так і втрати тих, хто фінансує навчання за кошти фізичних та юридичних осіб. Причому такі втрати з часом мають негативний іміджевий ефект щодо системи вищої освіти України в цілому. Результати аналізу динаміки зарахування та частка малих груп, в сумарній кількості до 10 осіб, яких зараховано за бюджетною та контрактною формою, в певному ЗВО за спеціальністю, наведено в табл. 1, на прикладі результатів зарахування на освітній рівень «бакалавр» на базі повної загальної середньої освіти.

Маємо констатувати, що частка вступників на рівні бакалавр, яких зараховано в групи з малою чисельністю, і, які попадають в зону підвищеного ризику щодо якості отримання освітніх послуг, коливається в діапазоні від

Таблиця 1

Динаміка кількості зарахованих вступників до малочисельних груп

Показник	2021 р.	2023 р.	2024 р.
Усього зараховано	159 588	185 134	155 525
в т.ч.:			
зараховано на бюджет (Б)	57 015	56 606	50 218
зараховано на контракт (К)	102 573	128 528	105 307
Зараховано в ЗВО за спеціальністю до 10 осіб (Б+К), осіб			
кількість Б в таких групах	4 441	3 428	3 960
кількість Б + К в таких групах	7 797	6 179	6 388
Частка втрат, %			
% Б малих груп в державному замовленні	7,79	6,06	7,89
% Б+К малих груп в загальній кількості зарахованих	4,89	3,34	4,12

Джерело: сформовано автором на основі [2]

3,5 % до 5 % загальної кількості зарахованих на рівня бакалавра у відповідному році. Частка вступників, яких зараховано за кошти державного бюджету до малих груп становить в межах 6 % – 8 % загальної кількості зарахованих за бюджетною формою навчання. Фактично, добуток середньої суми витрат державного бюджету за КПКВК 2201160 «Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їх баз практики» [5] на кількість зарахованих бюджетників до малих груп становить бюджетні втрати на підготовку фахівців вищої освіти, що значно знижує ефективність використання бюджетних коштів в системі фінансування вищої освіти та формування людського капіталу. Така тенденція вимагає впровадження ефективних механізмів регулювання чисельності академічних груп та оптимізації фінансових потоків у системі вищої освіти.

У контексті демографічної кризи, економічних обмежень і безпекових викликів проблема оптимального розподілу державного замовлення набуває критичної ваги, оскільки від її вирішення залежить фінансова стійкість ЗВО, доступність вищої освіти та здатність системи освіти відповідати запитам ринку праці. Недостатня адаптивність чинних механізмів розподілу державного замовлення до мінливих соціально-економічних умов лише поглиблює ці виклики, створюючи потребу в розробці нових підходів до оптимізації фінансування вищої освіти.

Проведення ґрунтовного аналізу процесу та результатів розподілу державного замовлення на підготовку фахівців за різними спеціальностями між ЗВО України дозволив виокремити та систематизувати сукупність детермінант неефективності розподілу державного замовлення.

Виявлено, що механізми розподілу державного замовлення зберігають елементи адміністративної інерційності, що проявляється у продовженні підтримки певних ЗВО через фінансування спеціальностей незалежно від їх реальної конкурентоспроможності, результативності освітньої діяльності чи працевлаштування випускників. Це обмежує можливості адаптивного перерозподілу ресурсів відповідно до змін соціально-економічних умов. Недостатня адаптація механізмів планування обсягів державного замовлення до актуальних і прогнозних потреб національного та регіонального ринків праці також є однією з ключових причин неефективності. Відсутність системного моніторингу і аналі-

тичної оцінки затребуваності спеціальностей призводить до перерозподілу ресурсів на підготовку фахівців за напрямками, які не мають високого рівня працевлаштування, що породжує структурний дисбаланс і нерациональні бюджетні витрати.

Існуючі підходи до розподілу державного замовлення недостатньо враховують особливості соціально-економічного розвитку регіонів, демографічні тенденції, безпекову ситуацію та перспективи регіональної економіки. Це призводить до збереження освітніх програм у регіонах без урахування реальної кількості потенційних здобувачів, попиту на відповідних фахівців та об'єктивної необхідності одночасної підготовки за окремими спеціальностями в усіх регіонах країни. З іншого боку, державне фінансування залишається прив'язаним до жорстких нормативів і процедур, що унеможливорює оперативне коригування фінансової підтримки освітніх програм відповідно до їх результативності та потреб економіки. Низька ефективність механізмів "динамічного" фінансування не сприяє стимулюванню ЗВО до активної роботи над якістю та актуальністю своїх освітніх послуг. Подолання зазначених обмежень вимагає системної модернізації підходів до формування та розподілу державного замовлення у вищій освіті з урахуванням сучасних соціально-економічних реалій та вимог сталого розвитку.

В роботі розроблено модель багаторівневого адаптивного регулювання малочисельних груп у системі вищої освіти. Модель (рис. 1) передбачає поєднання трьох взаємопов'язаних рівнів управління: державного, регіонального та інституційного, що мають діяти в умовах адаптивної динаміки, тобто здатності до коригування параметрів функціонування системи в залежності від змін зовнішнього середовища, як то демографічних тенденцій, безпекових умов, економічної ситуації.

Розроблена модель багаторівневого адаптивного регулювання малочисельних академічних груп у системі вищої освіти України ґрунтується на ідеї інтеграції стратегічного, регіонального та інституційного рівнів управління із впровадженням цілеспрямованих механізмів впливу, що забезпечують гнучке та цілеспрямоване реагування на структурні виклики освітнього середовища.

На первинному, державному рівні здійснюється формування загальної стратегії розвитку вищої освіти, яка включає розподіл обсягів державного замовлення, визначення

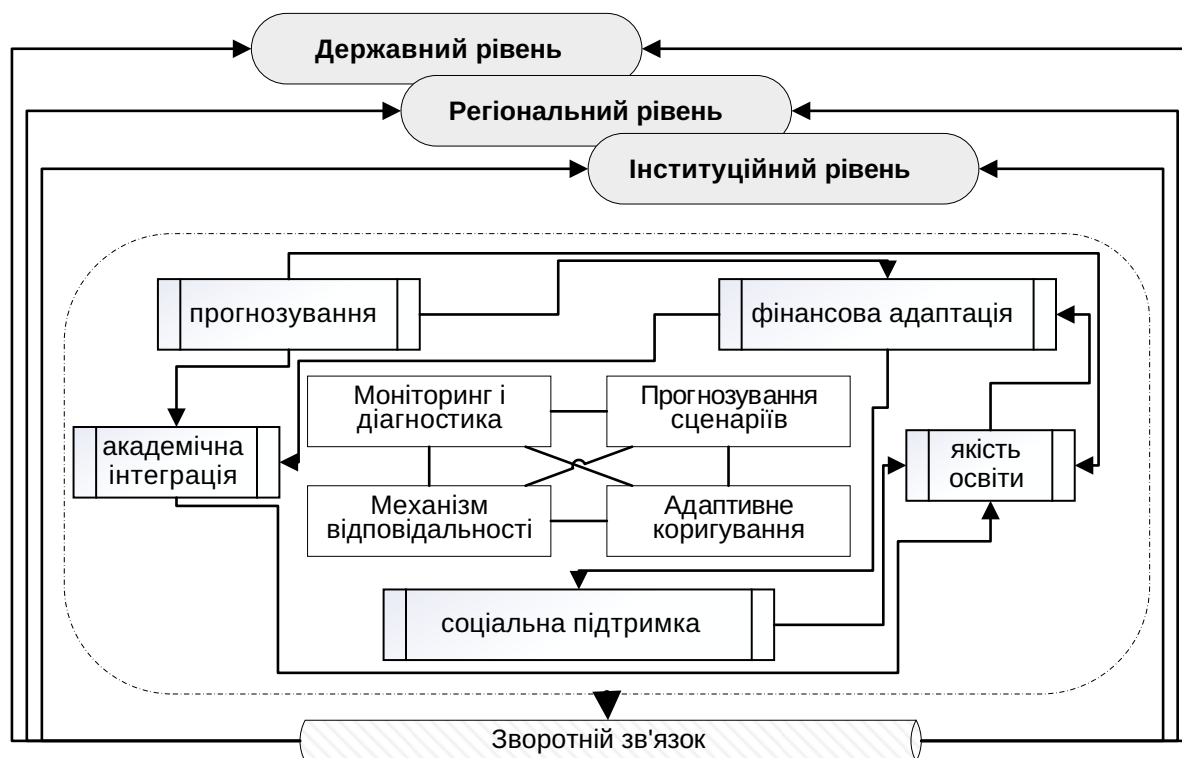

Рис. 1. Модель адаптивного регулювання малочисельних груп у системі вищої освіти

Джерело: сформовано автором

пріоритетних спеціальностей, затвердження нормативно-правових засад фінансування та встановлення механізмів моніторингу і контролю якості освітніх послуг. Саме на цьому рівні визначається базовий вектор системної трансформації, спрямований на оптимізацію використання бюджетних ресурсів і забезпечення рівного доступу до освіти. Регіональний рівень виступає посередником між загальнодержавною політикою та локальними потребами територіальних громад. Тут здійснюється оптимізація освітньої мережі через створення регіональних освітніх кластерів, об'єднання ресурсів між ЗВО одного регіону та адаптація освітніх послуг до демографічних і соціально-економічних особливостей регіону.

На інституційному рівні заклади вищої освіти безпосередньо управляють власними академічними програмами, визначають економічно доцільну структуру спеціальностей на виконання стратегії розвитку ЗВО, коригують навчальні плани відповідно до реального попиту та забезпечують фінансову збалансованість функціонування.

Запропонована модель багаторівневого адаптивного регулювання малочисельних груп у системі вищої освіти має певні механізми впливу, які визначено як блок механізмів

впливу, один з центральних елементів, що забезпечує інтеграцію стратегічних рішень із операційною діяльністю ЗВО.

У межах цієї підсистеми виокремлено п'ять взаємопов'язаних механізмів. Блок прогнозування, який передбачає регулярний моніторинг чисельності вступників, регіональних освітніх потреб та тенденцій ринку праці. Його функціонування базується на використанні інструментів демографічного аналізу, економетричних моделей і сценарного прогнозування, що дозволяє оперативно адаптувати політику фінансування та організацію освітніх процесів. Блок фінансової адаптації, який реалізує гнучке змішане фінансування освітніх програм через поєднання базового державного фінансування, спеціальних грантів для підтримки малочисельних груп та механізмів співфінансування з місцевих бюджетів або приватних партнерів. Це забезпечує сталість фінансових потоків навіть за умов різкого зменшення контингенту студентів. Блок академічної інтеграції спрямований на створення спільних освітніх програм між кількома університетами, розвиток горизонтальної мобільності студентів та уніфікацію академічних стандартів. Завдяки цьому створюються умови для акумулювання здобувачів на критично важливих напрямках підготовки

без втрати якості освітнього процесу. Блок якості освіти передбачає розробку і застосування об'єктивних якісних індикаторів для оцінки діяльності освітніх програм і ЗВО. Існують різні підходи та різні критерії щодо вимірювання якості освіти. В межах цього дослідження серед основних індикаторів вважаємо доцільним виокремити успішність акредитації програм, працевлаштування випускників, участь у міжнародних проектах, наукова активність, але цей перелік не є вичерпним і може бути трансформований або доповнений. Блок соціальної підтримки спрямований на інтеграцію механізмів цільової допомоги для здобувачів із соціально вразливих верств населення та регіонів ризику. Запровадження освітніх ваучерів, адресних грантів і спеціальних стипендіальних програм сприяє забезпеченню рівного доступу до освіти незалежно від соціального статусу чи місця проживання.

Функціонування зазначених механізмів формує логічно завершений адаптивний цикл, де моніторинг і прогнозування визначають основу для планування та корекції фінансової і освітньої політики, академічна інтеграція забезпечує ефективне використання освітнього потенціалу, а блок якості освіти встановлює реальні стандарти успішності функціонування закладів вищої освіти.

Запропонована модель виступає не лише як інструмент регулювання чисельності груп у вищій освіті, але й як платформа для забезпечення системної стабільності, конкурентоспроможності та соціальної орієнтованості освітнього сектору в умовах трансформаційних викликів сучасності. Запропонована модель спрямована на підвищення ефективності використання державних ресурсів, завдяки спрямованості фінансування на реально життєздатні освітні програми та оптимізації фінансування стратегічно необхідних для розвитку держави, але непопулярних спеціальностей; системне підвищення якості освітніх послуг у поєднанні зі сприянням забезпечення умов рівного доступу до вищої

освіти шляхом активізації системи цільової підтримки соціально вразливих груп населення та популяризації окремих професій.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу комплексно охарактеризувати ключові чинники неефективності діючої системи розподілу державного замовлення на підготовку фахівців у закладах вищої освіти України. Виявлено, що адміністративна інерційність, відсутність адекватного зворотного зв'язку з ринком праці, ігнорування регіональних особливостей створюють передумови для системного нераціонального використання бюджетних ресурсів. Проблема малочисельних академічних груп, що має стійку негативну динаміку, вказує на невідповідність між державними інструментами управління та реальними умовами функціонування освітніх закладів. Наявність значної частки здобувачів, які навчаються в умовах недостатнього фінансування, знижує якість освітнього процесу, посилює ризики втрат людського капіталу та негативно впливає на імідж системи вищої освіти. У цьому контексті запропонована багаторівнева адаптивна модель регулювання чисельності академічних груп розглядається як інноваційна відповідь на зазначені виклики. Вона інтегрує стратегічний, регіональний та інституційний рівні управління, передбачаючи динамічну координацію ресурсів, цільову підтримку соціально вразливих груп і розвиток освітніх кластерів з урахуванням демографічних і соціально-економічних трендів. Серед напрямів подальших досліджень можна виокремити моделювання фінансових потоків для оцінки економічної доцільності і потенційних впливів на бюджетну ефективність. Важливим напрямом є вивчення соціальних наслідків оптимізації державного замовлення, зокрема впливу на доступність освіти для вразливих груп населення та регіональну нерівність, що сприятиме формуванню цілісної стратегії реформування фінансування вищої освіти, поєднуючи економічну ефективність, соціальну справедливість і інноваційний потенціал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Древаль О. Ю., Мартинець В. В., Павленко О. О., Загоруйко К. Д. Бюджетне фінансування закладів вищої освіти в контексті підготовки здобувачів: регіональні аспекти. *Вісник Сумського державного університету*. Серія Економіка. 2022. № 4. С. 112–126. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-12
2. ЄДЕБО Єдина державна електронна база з питань освіти. Офіційний сайт. URL: <https://info.edbo.gov.ua/> (дата звернення: 18.03.2025)
3. Качула С. В. Фінансування вищої освіти: сучасні тенденції та перспективи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 18. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.18.7>

4. Кириленко О., Жадан О. Модель фінансування вищої освіти в Україні: зміна пріоритетів. *Світ фінансів*, 2023. № 2(75). С. 140–154. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1613> (дата звернення 18.03.2025)
5. Паспорти бюджетних програм на 2024 рік Сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/byudzheta-zakupivli/byudzheta/2024-rik> (дата звернення: 04.04.2025)
6. Серікова, О. Розвиток вищої освіти як критерій постіндустріального суспільства: стан в Україні внаслідок війни. *Український економічний часопис*, 2025. (8), 128–134. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-8-22>
7. Юрчишена Л. В. Модель фінансування вищої освіти: поняття та практичні результати впровадження в Україні. *Освітня аналітика України. Фінансово-економічні аспекти освіти*. 2021. № 3 (14). С. 17–32.
8. Ящук Т.А. Чирва О.Г. Статистичний аналіз фінансування системи вищої освіти в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. С. 193–199. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/30.pdf
9. Ponomarenko V. (2021) Some problems of the education system in Ukraine: analytics : monograph : Kharkiv: PC Technology Centre, 172 p. URL: <http://doi.org/10.15587/978-617-7319-35-0>.

REFERENCES:

1. Dreval O. Yu., Martynets V. V., Pavlenko O. O., Zahoruiko K. D. (2022) Biudzhetne finansuvannia zakladiv vyshchoi osvity v konteksti pidhotovky zdobuvachiv: rehionalni aspekty [Budgetary Financing of Higher Education Institutions in the Context of Training Applicants: Regional Aspects]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika*. № 4. P. 112–126. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-12
2. EDEBO. (2022). Unified State Electronic Database on Education. Retrieved from <https://vstup.edbo.gov.ua/statistics/requests-by-university/> (accessed March 18, 2025)
3. Kachula S. V. (2023) Finansuvannia vyshchoi osvity: suchasni tendentsii ta perspektyvy [Financing of Higher Education: Current Trends and Prospects]. *Investments: practice and experience* № 18. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.18.7>
4. Kyrylenko, O., Zhadan O. (2023) Model finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini: zmina priorytetiv [The model of financing higher education in Ukraine: changing priorities]. *Svit finansiv*. Vyp. 2. P. 140–154. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1613> (accessed March 18, 2025).
5. Pasporty biudzhetnykh program na 2024 rik Sait MON Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/diyalnist/byudzheta-zakupivli/byudzheta/2024-rik> (accessed April, 04, 2025)
6. Serikova, O. (2025). Rozvytok vyshchoi osvity yak kryterii postindustrialnoho suspilstva: stan v Ukraini vnaslidok viiny [Development of higher education as a criterion of post-industrial society: the situation in Ukraine as a result of the war]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys* (8), 128–134. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-8-22>
7. Yurchyshena L. (2021) Model finansuvannia vyshchoi osvity: poniattia ta praktychni rezultaty vprovadzhennia v Ukraini [Higher education funding model: concepts and practical results of implementation in Ukraine]. *Osvitnia analityka Ukrainy. Finansovo-ekonomichni aspekty osvity*. № 3 (14). P. 17–32.
8. Yashchuk T. A., Chyrva O. H. (2018) Statystychnyi analiz finansuvannia systemy vyshchoi osvity v Ukraini. [Statistical analysis of financing of higher education system in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*. № 15. P. 193–199. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/30.pdf
9. Ponomarenko V. (2021) Some problems of the education system in Ukraine: analytics : monograph : Kharkiv : PC Technology Centre, 172 p. Access mode : <http://doi.org/10.15587/978-617-7319-35-0>.